

Справжня добрість (скорочено)

Петро Гулак-Артемівський

Хто Добрість, Грицьку, нам намалював плаксиву,
Понуру, мов чернець турецький, і сопливу,
Той бісів син, коли не москаля підвіз,
Той Добрості не зна, не бачив і не чує,
Не пензлем той її, але квачем малює,
Той Добрість обікрав. Не любить Добрість сліз;
Вона на всіх глядить так гарно й веселенько,
Як дівка, од свого ідучи панотця
До церкви — до вінця,
Глядить на парубка, мов ясочка, пильненько.
Не квасить Добрість губ, бо із її очей
Палає ласка до людей.

Добрість жартує з розумом і до діла, вона завжди однакова і в горі, і в радості. Не
зважає вона на панську зневагу, на брехню. Від страждань тільки збільшується її
цінність і вага.

Але всьому свій час і черга, Грицьку, буде!
Ми під богом, як бач, всі ходим, грішні люде:
До часу глек, — мовляв один розумний лях, —
До часу, голубе, нам глечик носить воду.

Незважаючи на свою велику вченість, Грицько не може зрозуміти справжньої
природи Добрості.

І єсть земля така правдива і заможна,
Де правду і панам сказать, як Богу, можна.
Дивіться, — ти казав, — як вірний Довгоруку
Писульку царську рве із єдноральських рук
І на шматки її із серця роздирає!
Чи бач, як старшина із ляку умирає!
А Довгоруку сидить і усом не моргне!
"Ай, що ж ти наробив! — усі заверещали: —
Тепер же поминай, як Довгорука звали!"
А Довгоруку сказав: "Не бійтесь за мене!
Нехай лиш прийде сам Петро сюди Великий!
Я покажу, що й він, як всі ми, чоловіки,
Помиляться, згрішать, спіткнуться і впаде,
І ворог той йому, його хто не зведе" .

Аж бач! Таки воно й на правду вийшло, хлопці, —
Прибіг Петро, гукнув, затупав, загурчав.

Уже й був кинувсь бити, але як розпитав,
Аж Довгорукого погладив по головці,
І цмокнув в лисину та ще й перепрохав —
Та ще й на змирщини кіп з п'ять він грошей дав.

Критика, коментарі до твору, пояснення (стисло):

Цей твір був першим з написаних українською мовою творів П. Гулака-Артемовського.

Написаний ще у 1817 р., за життя поета він не друкувався. Це своєрідне послання Г. Квітці-Основ'яненку як одному з керівників благодійного товариства. Поет гаряче підтримує його та закликає активізувати свою діяльність.